

ศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการผลิตพยาบาลของชุมชน*

ชนินฐา นันทบุตร Ph.D.(Nursing) **

วิลาวัลย์ เสนารัตน์ M.P.H ***

พีรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย สธ.ม.****

สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ ส.ด.*****

ปนัดดา ปรียพถม วท.ม*****

ศรีสุดา รัตมีพงศ์ ส.ด.*****

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนและร่วมสร้างพยาบาลของชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน และวิเคราะห์ความเป็นไปได้ขององค์กรสามประสาน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน และสถาบันการศึกษาพยาบาล ในการสนับสนุนการผลิตพยาบาลของชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) จากการสำรวจผู้บริหารหรือผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทั่วประเทศ 3,148 แห่ง และการประชุมปรึกษาหารือของสถาบันการศึกษาพยาบาลจำนวน 28 สถาบัน กับผู้บริหารหรือผู้แทนจากโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 152 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่สถาบันการศึกษาทำการสำรวจ จำนวน 247 แห่ง

ผลการศึกษาแสดง 3 ส่วน คือ 1) ศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนและร่วมผลิตพยาบาลของชุมชนฯ พบว่า โดยส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา ประมาณครึ่งหนึ่งที่มีความต้องการที่จะส่งคนในพื้นที่ไปเรียนพยาบาลวิชาชีพ คือร้อยละ 52.9 โดยสนับสนุนทุนการศึกษา ร้อยละ 31.3 พร้อมให้การสนับสนุนในปี พ.ศ. 2552 ร้อยละ 37.8 และพร้อมจ้างงานพยาบาลร้อยละ 26.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการส่งคนไปเรียนในสัดส่วนค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ (ร้อยละ 58.3 และ ร้อยละ 56.7 ตามลำดับ) ส่วนภาคตะวันออกมีความพร้อมในการสนับสนุนทุนการศึกษาและการจ้างงานค่อนข้างมากกว่าภาคอื่น ๆ (ร้อยละ 40.6 และร้อยละ 37.8 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ขนาดใหญ่ และเทศบาลตำบล มีความพร้อมในการสนับสนุนทุนการศึกษาค่อนข้างมาก **2) ความเป็นไปได้ในการสนับสนุนและร่วมสร้างพยาบาลของชุมชนฯ** พบว่า องค์กรสามประสาน ในแต่ละพื้นที่ มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการผลิตพยาบาลของชุมชนฯ ในปีการศึกษา 2551 จำนวนทั้งสิ้น 300 คน โดยมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ร่วมลงนาม 247 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 152 แห่ง และสถาบันการศึกษา 24 แห่งที่สังกัดทั้งภาครัฐและภาคเอกชน **3) สถานการณ์ การดำเนินงานในแผนงานการสร้างพยาบาลของชุมชนฯ** ความต้องการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งคนในพื้นที่มาเรียน มี 1,666 แห่ง โดยระบุจำนวนที่ต้องการส่งเรียน 1,169 คน และสถาบันการศึกษาพยาบาลฯ ในเครือข่าย สามารถรับนักศึกษาได้ประมาณ 300 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 247 แห่ง

ข้อเสนอแนะ การประชุมปรึกษาหารือในแต่ละพื้นที่ขององค์กรสามประสาน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน และสถาบันการศึกษาพยาบาล) ส่งผลให้ทุกฝ่ายได้เรียนรู้แนวคิด กระบวนการ วิธีการ พร้อมทั้งบทบาท หน้าที่ของตนในการสนับสนุนและร่วมสร้างพยาบาลของชุมชนฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านนโยบาย ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ควรหาแนวทางหรือกลไกที่เอื้อต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างพยาบาลของชุมชนฯ อันนำไปสู่ความเข้มแข็งให้ระบบสุขภาพชุมชนที่เป็นของภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง

วารสารสภาการพยาบาล 2552; 24(2) 100-115

คำสำคัญ : ศักยภาพ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พยาบาลของชุมชน

* ได้รับการสนับสนุนจาก สภาการพยาบาล, สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.), สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

***** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Capacity and Readiness of Local Administrative Organization in the Creation of Nurses of the Community*

Khanitta Nuntaboot, Ph.D. **

Wilawan Senaratana, M.P.H ***

Peerapong Boonsawatgulchai, M.S. ****

Suwanna Junprasert, Dr.P.H *****

Panudda Priyatruk, M.S. *****

Srisuda Rassmeapong, Dr.P.H*****

Abstract: The descriptive research aimed at exploring the capacity and the readiness of the Local Administrative Organization (LAO) and analyzing for the possibility of The Three Synchronized Powers (LAO-Community hospital-Nursing educational institution) as an important mechanism to support the creation of Nurses of the Community. The research methods included a survey of in 3,148 executives from LAOs all over the country and the policy forums among the administrators or representatives of the community hospitals-LAOs and 28 nursing educational institutions. Results indicated the following:

1) Capacity and readiness of LAOs for the creation of Nurses of the Community found that a half of LAOs want their locals to be trained in nursing (52.9%), could provide scholarship (31.3%), are ready to support and participate in training the nurses in 2009 (37.8%), and to plan for employment (26.5%). Among all, most LAOs from the Eastern and the Northeastern regions (58.3, 56.7) want to support their locals to study in the nursing program. Many LAOs from the East present their potential to provide scholarship during the study program and to employ them after graduation. Most large LAOs and metropolitan have potential to provide scholarship. 2) The mechanism to support the creation of the Nurses of the Community which is called the The Three Synchronized Powers (LAOs -Community hospitals-Nursing educational institutes) was found in 2008, 247 LAOs and 152 local community hospitals had agreements with 24 nursing educational institutes to support 300 students to study in the Bachelor Degree Program in Nursing. The Memorandum of Understanding developed among those three key parties indicated at least 3 portions: principles of creating the Nurse of the Community, contribution of each party to the creation of the Nurse of the Community, and roles and functions of each party to the creation of the Nurse of the Community. 3) Current situation for the creation of Nurses of the Community presented that among 1,666 LAOs indicated the number of 1,169 locals to study in nursing in this project while the participating nursing educational institutions could accept 300 students from 247 LAOs. The Three Synchronized Powers (LAOs -Community hospitals-Nursing educational institutes) could develop their own ways to participate in the creation of the Nurse of the Community through experiences sharing forums in concepts, process, and model implemented through the process in creating the Nurse of the Community. Those organizations who involved in the policy development including the Department of Local Administration Promotion, Ministry of Interior and the National Health Security Office should explore more for channels and mechanisms at the national level to support the LAOs to have their Nurses of the Community.

Thai Journal of Nursing Council 2009; 24(2) 100-115

Keyword: Capacity, Readiness, Local administration, Nurses of the community

* Supported by Thai Nursing Council, National Health Security Office, Thai Health Promoting Foundation

** Associated Professor, Faculty of Nursing, Khonkaen University.

*** Associated Professor, Faculty of Nursing, Chiangmai University.

**** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Khonkaen University.

***** Associated Professor, Faculty of Nursing, Burapha University.

***** Associated Professor, Faculty of Nursing, Mahidol University.

***** Instructor, Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University.